

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Arkivsak: 15/1825

HØRING - FORSLAG OM ENDRINGER I HELLIGDAGSLOVEN FOR Å TILLATE SØNDAGSÅPNE BUTIKKER

Saksbehandler: Christian Fotland		Arkiv: U62 &13
Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
29/15	Formannskapet	21.04.2015
38/15	Kommunestyret	30.04.2015

Utredning:

Vedlegg:

Vedlegg: Høringsbrev og notat er tilgjengelig på

<https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/horing---forslag-om-endringer-i-helligdagsloven-for-a-tillate-sondagsapne-butikker/id2403951/>

Sammendrag:

I denne saken gjennomgår rådmannen forslagene til endring og mulige høringsuttalelser. Saken legges fram uten innstilling fra rådmannen.

Bakgrunn:

Forslaget om å bygge ned reguleringen av butikkers åpningstider på søndag er forankret i regje-ringens politiske plattform (Sundvolden-erklæringen). Utgangspunktet for forslaget om å fjerne påbudet om søndagsstengte butikker er at man anser tilbud og etterspørsel som bedre egnet enn lovverket til å regulere butikkers åpningstider. Det pekes også på at endringsforslaget gir større likebehandling mellom butikker og bidrar til å forenkle regelverket.

Fakta:

Bestemmelsene som regulerer butikkers åpningstider finnes i Lov om helligdager og helligdagsfred (helligdagsfredloven) som ble vedtatt i 1995 og betydelig revidert i 2003. Loven pålegger i § 5 faste utsalgssteder å holde stengt på de helligdager som er listet i § 2, og å stenge kl. 16 på jul-, påske- og pinseften.

Lovens § 5 lister også opp en rekke unntak fra hovedregelen om å holde stengt på helligdager og å stenge tidligere på noen dager. De mest sentrale av disse gjelder utsalgssteder som i hovedsak selger kiosk- og dagligvarer og har en salgsflate på mindre enn 100 kvm, bensinstasjoner med salgsflate mindre enn 150 kvm, hagesentre og det generelle fritaket de tre siste søndagene før jul. I tillegg har fylkesmannen anledning til å bestemme at hele eller deler av en kommune skal regnes som et typisk turiststed og dermed få unntak fra hovedregelen for hele eller deler av året. Som typisk turiststed kan bare regnes område der salget i de aktuelle periodene hovedsakelig skjer til turister.

Helligdagsfredlovens § 5 (både hovedregel og unntaksbestemmelser) gjelder også for høytidsdagene 1. og 17. mai.

Forslaget som når er sent på høring omfatter å fjerne den bestemmelsen i Helligdagsfredlovens § 5 som pålegger faste utsalgssteder å holde stengt på søndager. Pålegget om å holde stengt på øvrige helligdager og høytidsdagene opprettholdes, likeledes pålegget om å stenge kl. 16 på jul-, påske- og pinseaften. Unntaksbestemmelsene videreføres også, slik at det fortsatt vil være utsalgssteder som har anledning til å holde oppe på hellig- og høytidsdager.

Regjeringen har også valgt å høre et annet forslag, hvor beslutningsmyndighet legges til den enkelte kommune. Gjennom en slik løsning vil de lokalt folkevalgte kunne få ta stilling til om adgangen til søndagsåpent i sin kommune skal utvides i forhold til dagens situasjon. Det er en forutsetning at eventuell kommunal reguleringsmyndighet utformes slik at den ikke innebærer en innstramming i forhold til dagens rammer.

Forholdet til helligdagsfreden: Helligdagsfredlovens formål er å verne om det gudstjenstlige liv og den alminnelige fred på helligdager og å gi høytiden ro og verdighet. For å ivareta formålet har loven i tillegg til åpningstidsbestemmelsene i § 5 et støyforbud i § 3 og et forbud mot offentlige arrangementer i § 4. Verken støyforbudet eller forbudet mot offentlige arrangement anses å være til hinder for butikkåpent i kirketiden, så lenge salgsvirksomheten ikke direkte forstyrrer gudstjenesten.

Forholdet til arbeidsmiljøloven: Arbeidsmiljøloven åpner blant annet for unntak fra forbudet mot søndagsarbeid når det gjelder arbeid i butikker som kan ha åpent etter helligdagsfredloven. Det innebærer at ansatte i virksomheter som etter loven kan ha åpent på søndager, også kan arbeide på søndager. Dette endres ikke selv om helligdagsfredloven endres.

Endringer i helligdagsfredloven, slik at flere butikker enn i dag kan holde søndagsåpent, vil ha som konsekvens at disse butikkene også kan benytte seg av søndagsarbeid innenfor de rammene som følger av arbeidsmiljøloven. Arbeidsgiver skal imidlertid drøfte behovet for søndagsarbeid før det iverksettes, jfr. arbeidsmiljølovens § 10-10. I tillegg de begrensninger for søndagsarbeid som følger av arbeidsmiljøloven, vil spørsmålet om hvem som faktisk skal utføre søndagsarbeid, bero på den aktuelle arbeidsavtalen og bestemmelsene om dette i en eventuell tariffavtale.

Vurdering:

Det finnes en rekke generelle argumenter både for og i mot søndagsåpne butikker. Disse er det redegjort for i høringsnotatet fra Kulturdepartementet og blir ikke gjengitt her. Når det gjelder lokale forhold vises det til at Øyer sentrum (Granrudmoen) i flere år har vært definert som et typisk turiststed med den følge at tre store matvareforretninger (Coop Mega, Kiwi og Rema) med få unntak har åpent alle dager i året. Selv om det er umulig å tallfeste dette eksakt, må det påregnes at det er en viss handelslekkasje mellom Lillehammer og Øyer som følge av åpningstidene.

Høringsnotatet inneholder også argumenter for og i mot at kommunene skal få bestemme selv. Heller ikke disse gjengis her, men rådmannen vil gjerne påpeke viktigheten av at butikkene ved en slik ordning får klare rammebetingelser for sin drift, og at det må legges begrensninger på hvor ofte kommunene kan endre åpningstidsbestemmelsene.

Konklusjon:

Følgende høringssvar anses som mulige:

Alt.1: Lillehammer kommune støtter regjeringens forslag til endringer i helligdagsfredloven som åpner for søndagsåpne butikker, og som er beskrevet i høringsnotat 15/1432 datert 27.3.2015.

Alt. 2: Lillehammer kommune støtter ikke regjeringens forslag til endringer i helligdagsfredloven som åpner for søndagsåpne butikker, og som er beskrevet i høringsnotat 15/1432 datert 27.3.2015.

Alt.3: Lillehammer kommune ønsker at ansvaret for å bestemme utvidet åpningstid for utsalgssteder i henhold til § 5 i helligdagsfredloven overføres til kommunene, men med en begrensning på hvor ofte åpningstidene kan endres.

Hvis Alt. 3 velges som førstealternativ bør det antakeligvis kombineres med et av de øvrige alternativene som andrealternativ. Det er også mulig å ha Alt. 3 som andrealternativ til både Alt. 1 og Alt. 2.

Saken legges fram uten innstilling fra rådmannen.

Innstilling:

Behandling/vedtak i Formannskapet den 21.04.2015 sak 29/15

Behandling:

Arild Haugstad (Ap) fremmet følgende forslag på vegne av Ap, Sp og SV:
«Lillehammer kommune støtter ikke regjeringens forslag til endringer i helligdagsfredloven som åpner for søndagsåpne butikker, og som er beskrevet i høringsnotat 15/1432 datert 27.3.2015. Blir det vedtak om søndagsåpne butikker skal retningslinjer for åpningstider fastsettes av sentrale myndigheter, og ikke i den enkelte kommune.»

Terje Rønning (V) fremmet følgende forslag:

«Lillehammer kommune ønsker at ansvaret for å bestemme utvidet åpningstid for utsalgssteder i henhold til § 5 i helligdagsfredloven overføres til kommunene, men med en begrensning på hvor ofte åpningstidene kan endres.»

Votering:

Forslaget fra Arild Haugstad ble satt opp mot forslaget fra Terje Rønning. Forslaget fra Haugstad fikk åtte stemmer og ble vedtatt.

Vedtak:

I N N S T I L L I N G:

«Lillehammer kommune støtter ikke regjeringens forslag til endringer i helligdagsfredloven som åpner for søndagsåpne butikker, og som er beskrevet i høringsnotat 15/1432 datert

27.3.2015. Blir det vedtak om søndagsåpne butikker skal retningslinjer for åpningstider fastsettes av sentrale myndigheter, og ikke i den enkelte kommune.»

Behandling/vedtak i Kommunestyret den 30.04.2015 sak 38/15

Behandling:

Astrid Gaassand (Frp) ble innvilget permisjon i løpet av behandlingen av saken. Det var etter dette 44 stemmeberettigede til stede under voteringen i saken.

Eivind Falk (H) fremmet følgende forslag på vegne av H og Frp:

«Lillehammer kommune støtter regjeringens forslag til endringer i helligdagsfredloven som åpner for søndagsåpne butikker, og som er beskrevet i høringsnotat 15/1432 datert 27.3.2015.»

Terje Rønning (V) fremmet følgende tilleggsforslag til innstillingen:

«Om det ikke blir flertall for søndagsåpne butikker, ønsker Lillehammer kommune at ansvaret for å bestemme utvidet åpningstid for utsalgssteder i henhold paragraf 5 i lov om helligdagsfreden overføres fra Fylkesmannen til kommunene, med en begrensning på hvor ofte søndagsåpent kan innvilges.»

Votering:

Innstilingen ble først satt opp mot forslaget fra Falk: Forslaget fra Falk fikk 9 stemmer og falt. Det ble deretter stemt over tilleggsforslaget fra Terje Rønning. Forslaget fikk 6 stemmer og falt.

Vedtak:

V E D T A K:

«Lillehammer kommune støtter ikke regjeringens forslag til endringer i helligdagsfredloven som åpner for søndagsåpne butikker, og som er beskrevet i høringsnotat 15/1432 datert 27.3.2015. Blir det vedtak om søndagsåpne butikker skal retningslinjer for åpningstider fastsettes av sentrale myndigheter, og ikke i den enkelte kommune.»